

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Психофізіологічні основи безпеки професійної діяльності»

Ступінь освіти Магістр

Спеціальності Всі спеціальності.

Тривалість викладання 3 чверть

Заняття: 4 години на тиждень

Лекції 3 години на тиждень

Практичні 1 година на тиждень

Мова викладання українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=3557>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Психофізіологічні основи безпеки професійної діяльності»

Інформація про викладачів:

	Столбченко Олена Володимирівна (лекції) доцент, кандидат технічних наук
	Персональна сторінка: https://aop.nmu.org.ua/ua/spivrob_kaf/prepods/stolbchenko/
	E-mail: stolbchenko.o.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

Психофізіологічні основи безпеки професійної діяльності - вибіркова дисципліна, яка вивчається з метою формування у майбутніх фахівців з вищою освітою необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь які необхідні для практичної роботи, пов'язаної з наданням кваліфікованої психологічної допомоги особистості у процесі її професійного самовизначення, вибору професії, професійному відборі/доборі, працевлаштуванні.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – підготовка кваліфікованих магістрів, які володіють психофізіологічним інструментарієм щодо виявлення психологічних особливостей суб'єкта праці та зможуть впроваджувати їх для підвищення ефективності його професійної діяльності.

Завдання курсу:

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Психофізіологічні основи безпеки професійної діяльності» магістри мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вивчення характеристик трудової діяльності, вивчення професійно важливих якостей суб'єктів праці; дослідження функціональних станів людини у праці, удосконалення й підвищення ефективності та безпеки праці та опанування системи знань про психологічні особливості і закономірності професійного становлення та особистісного зростання.

Вивчення даного курсу надає можливість здобувачам освіти оволодіти системою науково-психологічних знань щодо здійснення психологічного аналізу професійної діяльності, застосування методів психології праці, визначення працездатності людини та причин її динаміки.

3. Результати навчання:

Після вивчення дисципліни студент зможе:

- Знати закономірності життєдіяльності людського організму в процесі праці, психофізіологічні принципи та критерії раціоналізації режимів праці та відпочинку, методики з підтримки психологічного настрою працюючих на безпеку.
- Передбачати необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних ситуацій.
- Вміти організувати безпечне ведення різних виробничих процесів в умовах виробництва та у надзвичайних ситуаціях.
- Вміти визначати перелік посадових осіб та інших працівників, зайнятих на роботах, де є потреба у професійному доборі для проведення щорічного навчання та перевірки знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.
- Застосовувати теоретичні знання до розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти, соціально-професійного самовизначення молоді.
- Здійснювати практичне професіографування з метою раціоналізації праці, профвідбору/профдобору, профорієнтації та профнавчання.
- Проводити емпіричні дослідження з метою вивчення міграції робочих кадрів, динаміки працездатності, виробничого травматизму.
- Культивувати рівну пошану до різних видів праці і представників різних професійних спільностей; формувати правильне ставлення до праці.
- Здійснювати розробки-рекомендації щодо вдосконалення і підвищення ефективності роботи працівників як в індивідуальній, так і спільній діяльності.
- Формувати у майбутніх суб'єктів праці психологічну готовність і здатність працювати, керуючись не лише «інтересом», але й «завданням», що є найважливішою умовою успішної професійної адаптації особистості до різних сфер практики (народного господарства, освіти, охорони здоров'я та ін.)

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
1 Актуальні проблеми психологічного забезпечення професійної діяльності.
2. Сутність та зміст психологічного забезпечення професійної діяльності
3. Психологічне забезпечення діяльності в екстремальних ситуаціях.
4 Професійно-психологічний відбір фахівців до діяльності в особливих та екстремальних умовах.
5 Психологічне забезпечення підготовки працівників до професійної діяльності.
6 Психологічне забезпечення підготовки працівників до професійної діяльності в особливих та екстремальних умовах.
7. Прогнозування успішності професійної діяльності
8. Психологічна адаптація працівників до професійної діяльності в особливих та екстремальних умовах.
9. Особливості психологічного забезпечення виконання фахівцями професійних завдань.
10. Атестація персоналу.
11. Фізіологічні основи проектування раціональних режимів праці та відпочинку.
12. Професійна мотивація.
13. Психофізіологічні основи виробничого навчання, формування трудових навичок і умінь.
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Фізіологічні резерви організму та їх використання в процесі праці. Сутність обміну речовин і обміну енергії. Динаміка артеріального тиску крові при виконанні роботи.
Стрес та стресостійкість організму.
Методи визначення працездатності людини.
Психологічні проблеми взаємної адаптації людини і машини в системі керування.

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365, використання дистанційної платформи (<https://do.nmu.org.ua/>).

Використовуються лабораторна й інструментальна база кафедри охорони праці та цивільної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі **поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання** під час виконання комплексної контрольної роботи.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник. 2-ге вид., пер. і доп. – К.: Знання, 2008. – 655 с.
2. Балл Г.О., Бастун М.В., Гордієнко В.І., Красильникова Г.В., Красильников С.Р. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навч. посіб. – Хмельницький: ТУП, 2001. – 330 с.
3. Баріхашвілі І.І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення. Навчальний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 208 с.
4. Бахтицький І.Д. Психологія праці: Підручник для ВНЗ. – К.: Знання, 2008. – 655 с.
5. Карпенко Г.В. Психологія праці та вибір професії: Навч.-метод. посібник. – Суми : Університетська книга, 2008. – 168 с.
6. Кожан Т.О. Професійна орієнтація: Навч. посіб. – К., 2009. – 214 с.
7. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності / Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 395 с.
8. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навч. посіб. для слухачів та студ. ВНЗ. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 532 с.
9. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посібник/за ред. М.С. Корольчука. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400 с. – Шифр 88.3я73 К68
10. Психофізіологічні основи безпеки праці. Методичні рекомендації та контрольні завдання для студентів заочної форми навчання для спеціальності 263 Цивільна безпека/ О.В. Столбченко – Д.: НГУ – 2019.
11. Порядок організації та проведення психофізіологічної експертизи працівників для виконання робіт підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, затверджено Наказом МОЗ України і Держгірпромнагляду 2008р.
12. Методичні вказівки до самостійної роботи «Вивчення психофізіологічних аспектів безпеки життєдіяльності та параметрів працездатності людини» для спеціальності 263 Цивільна безпека /Чеберячко С.І. – Д.: НГУ – 2019.
13. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Підручник / Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2003. – 367 с.
14. Нагаєв В.М. Конфліктологія: Курс лекцій. – К.: ЦНЛ, 2004. – 198 с. – Шифр 88.5я73 Н15
15. Психологія праці: навч. посіб. / Г.В. Ложкін, Н.Ю. Воленюк, О.О. Солтик; за заг. ред. Г.В. Ложкіна. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – 191 с.
16. Психологія спілкування: Навчально-методичний комплекс МВС України. НАВСУ. Ін-т управління; Уклад. О.Ф. Юрчук. – Київ, 2002. – 35с. – Шифр Ю9П863

17. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с. – Шифр 88.4я73 063

18. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л.М. Карамушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 366 с.

Допоміжні

1. Богіня Д.П. Ефективність праці в ринковій економіці / Д.П. Богіня, А.М. Шевченко // Україна: аспекти праці. – 1996. – № 4. – С. 3-6.

2. Вимоги до конкурентоспроможного спеціаліста / Т.В. Андрущенко // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2007. – № 5. – С. 43-47.

3. Кисельов М.М. Феномен діяльності в реаліях сьогодення / М.М. Кисельов // Філософія. Антропологія. Екологія: Альманах. – Вип. 1. – К.: СтилоС, 2000. – С. 45-55.

4. Литвинова Н.М. Профорієнтація як засіб підготовки учнівської молоді до праці // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2007. – № 3. – С. 200-210.

5. Логіка людської діяльності в управлінні соціальними системами / О.С. Пономарьов // Теорія і практика упр. соц. системами: філос., психологія, педагогіка, соц. – 2007. – № 1. – С. 6-14.

6. Нікітенко О.Я., Нікітенко Є.М. Студент вищого навчального закладу як суб'єкт ринку праці // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2006. – № 4. – С. 128-132.

7. Нікольська Л.В. Сучасні моделі профорієнтаційного забезпечення безробітних у діяльності зарубіжних служб зайнятості // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2007. – № 5. – С. 201-210.

8. Озерська О.Ю. Підготовка менеджерів японських компаній // Теорія і практика упр. соц. системами: філос., психологія, педагогіка, соціол. – 2008. – № 1. – С. 60-65.

9. Професійний та особистісний розвиток майбутніх фахівців / Г. Дегтярьова, Л. Руденко, М. Федюк // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2008. – № 1. – С. 203-211.

15. Інформаційні ресурси

- 1 <http://www.dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
- 2 <http://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій.
- 3 <http://www.fssu.gov.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
- 4 <http://base.safework.ru/iloenc> - Енциклопедія по охране и безопасности труда МОТ.
- 5 <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.